

VII UČEŠĆE GRAĐANA

Član 84

Građani na teritoriji Opštine mogu neposredno učestvovati u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i zajedničkog interesa.

Građani neposredno učestvuju u izjašnjavanju i odlučivanju: inicijativom, građanskom inicijativom, na zboru građana, referendumom, peticijom, predlogom i građanskom žalbom.

Inicijativa

Član 85

Građani imaju pravo da pokrenu inicijativu pred nadležnim organima radi razmatranja i odlučivanja o određenim pitanjima od interesa za lokalno stanovništvo, u skladu sa zakonom.

O podnijetoj inicijativi nadležni organ je dužan da zauzme stav i u roku od 30 dana o tome obavijesti podnosioca inicijative.

Građanska inicijativa

Član 86

Građani mogu, organima Opštine, uputiti građansku inicijativu za donošenje ili promjenu akta kojim se uređuju značajna pitanja iz njene nadležnosti.

Građanska inicijativa se može pokrenuti o pitanjima: planiranja i uređenja prostora, zaštite životne sredine, komunalne djelatnosti, poreza, naknada i taksi, kulture i sporta i drugim značajnim pitanjima iz nadležnosti Opštine.

Član 87

Građansku inicijativu može podnijeti najmanje 2 % birača upisanih u birački spisak Opštine, prema podacima o broju birača sa poslednjih izbora.

Građanska inicijativa mora biti svojeručno potpisana od strane podnosioca sa podacima: puno ime i prezime, jedinstveni matični broj građana i adresa stanovanja.

Građanska inicijativa koja ne sadrži sve elemente iz stava 1. i 2. ovog člana smatraće se nepotpunom i biće vraćena podnosiocima na dopunu.

Član 88

Organ Opštine kome je upućena građanska inicijativa dostaviće inicijativu nadležnom organu lokalne uprave i radnom tijelu Skupštine radi davanja mišljenja.

Organi i radno tijelo iz stava 1 ovog člana dužni su da daju mišljenje u roku od 15 dana od dana dostavljanja inicijative.

Član 89

Skupština je dužna da se o građanskoj inicijativi izjasni na prvoj narednoj sjednici po dobijanju mišljenja.

Kad Skupština prihvati građansku inicijativu zadužiće nadležni organ lokalne uprave da u roku od 60 dana pripremi predlog akta za uređenje pitanja koje je predmet inicijative.

U izradi akta organ iz predhodnog stava je dužan da omogući učešće predstavniku podnosioca građanske inicijative.

Zbor građana

Član 90

Zbor građana saziva nadležni organ mjesne zajednice po sopstvenoj inicijativi ili na predlog najmanje 1 % građana sa područja za koje se organizuje zbor.

Zbor građana može sazvati predjednik Skupštine i predsjednik Opštine radi dobijanja mišljenja građana o pojedinim pitanjima od lokalnog interesa, kao i odbornik u Skupštini opštine koji je upisan u birački spisak područja za koje se organizuje zbor, radi pribavljanja mišljenja o određenom pitanju od strane građana.

Zbor građana saziva se javnim upućivanjem poziva najmanje 7 dana prije dana održavanja zbora.

Poziv se objavljuje u sredstvima informisanja, ističe na oglasnoj tabli Skupštine opštine i mjesne zajednice, javnim objektima, drugim oglasnim mjestima, ulaznim vratima stambenih zgrada i na drugi pogodan način.

Član 91

Zahtjev za sazivanje zbora građana mora sadržati u pisanoj formi obrazložen predlog pitanja koje zbor treba da razmatra.

Ukoliko zahtjev za sazivanje zbora podnose građanin zahtjev mora sadržati, ime i prezime građanina, adresu i svojeručni potpis.

Član 92

Ako su ispunjeni uslovi za sazivanje zbora, zbor će biti sazvan najranije u roku od 8 dana, odnosno najkasnije u roku od 30 dana po prijemu zahtjeva.

Član 93

Za rad zbora gradjana potrebno je prisustvo najmanje 3 % gradjana sa područja za koje se zbor saziva.

Zbor građana odlučuje većinom glasova prisutnih.

Član 94

Građani na zboru:

- daju predloge organima Opštine u vezi sa pripremom programa i planova razvoja Opštine, planom uređenja prostora, zaštitom i unapređenjem životne sredine.
- razmatraju inicijative i predloge za osnivanje mjesnih zajednica i promjenu granica mjesnih zajednica ,i
- drugim pitanjima od značaja za lokalno stanovništvo, u skladu sa zakonom, Statutom i odlukom Skupštine.

Član 95

Zahtjeve, predloge, inicijative, stavove i mišljenja zbora građana nadležni organi Opštine su dužni da u roku od 60 dana razmotre i o njima obavijeste građane.

Član 96

Druga pitanja u vezi sa sazivanjem, načinom rada i odlučivanjem na zboru koja nisu uređena ovim Statuom urediće se odlukom Skupštine opštine .

Referendum

Član 97

Radi izjašnjavanja građana o određenim pitanjima iz nadležnosti Opštine može se raspisati referendum za teritoriju Opštine (opštinski referendum) ili za dio teritorije Opštine (mjesni referendum).

Član 98

Opštinski referendum raspisuje se u slučajevima predviđenim zakonom.

Opštinski referendum se može raspisati: radi prethodnog izjašnjavanja građana : o uvođenju samodoprinosa, odlučivanja o pitanjima pokrenutim građanskom inicijativom koja nije prihvaćena od strane Skupštine, kao i o drugim pitanjima od posebnog značaja iz nadležnosti Opštine o kojima Skupština ima pravo da donosi odluke.

Član 99

Predlog za raspisivanje opštinskog referenduma mogu podnijeti Predsjednik opštine, najmanje jedna trećina odbornika i 5 % birača upisanih u birački spisak Opštine , prema podacima o broju birača sa poslednjih izbora.

Član 100

Mjesni referendum se može raspisati radi prethodnog izjašnjavanja građana o pitanjima od neposrednog interesa za građane sa teritorije za koju se referendum raspisuje , a naročito :

- o uvođenju mjesnog samodoprinos
- izgradnji objekata infrastrukture za to područje,i
- drugim pitanjima od interesa građana sa tog područja .

Odluku o raspisivanju mjesnog referenduma donosi Skupština opštine na predlog najmanje

20 % birača sa područja teritorije Opštine za koji se traži raspisivanje referenduma .

Član 101

Postupak raspisivanja i sprovođenja referenduma sprovodi se u skladu sa zakonom, ovim Statuom i odlukom o njegovom raspisivanju.

Samodoprinos

Član 102

Odluku o uvođenju samodoprinos , donose građani neposredno , tajnim glasanjem , u skladu sa zakonom .

Odluka se smatra donijetom kada se za nju izjasni većina od ukupnog broja građana koji imaju biračko pravo i prebivalište na teritoriji na kojoj se sredstva prikupljaju , kao i građani koji nemaju biračko pravo i prebivalište na području na kome

se sredstva prikupljaju ako na tom području imaju nepokretnu imovinu (lokalno stanovništvo) , a sredstvima se poboljšavaju uslovi korišćenja te imovine.

Član 103

O obliku i načinu neposrednog izjašnjavanja građana odlučuje Skupština većinom glasova od ukupnog broja odbornika .

Član 104

Inicijativu za donošenje odluke o samodoprinosu mogu podnijeti najmanje jedna trećina od ukupnog broja odbornika, predsjednik Opštine ili 20 % od ukupnog broja birača na teritoriji za koju se odluka donosi .

Uz inicijativu za uvođenje samodoprinosa , podnosi se program kojim se utvrđuju izvori , namjena i način obezbjeđivanja ukupnih finansijskih sredstava za realizaciju samodoprinosa .

Predlog odluke o samodoprinosu utvrđuje Skupština većinom glasova od ukupnog broja odbornika .

Odlukom o uvođenju samodoprinosa utvrđuje se: namjena , područje, vrijeme za koje se uvodi samodoprinos, ukupan iznos sredstava koja se prikupljaju , obveznik samodoprinosa , lica koja se oslobađaju obaveze , visina samodoprinosa (osnovica, prporcionalna stopa i dr.), način obračunavanja i ostvarivanja nadzora građana nad namjenskim korišćenjem sredstava i druga pitanja od značaja za uvođenje samodoprinosa.

Drugi oblici izjašnjavanja građana

Član 105

Građani imaju pravo da podnesu peticiju, predlog i građansku žalbu organima Opštine, kao i da od organa traže obavještenja iz njihovog djelokruga.

Građanska žalba ili peticija podnosi se u pisanoj formi Skupštini opštine ili predsjedniku Opštine i mora biti uredno potpisana.

Član 106

Organ kome je građanska žalba-peticija-predlog upućen, dužan je da istu razmotri i donese odluku ili da u slučaju nenadležnosti istu proslijedi nadležnom organu, o čemu je dužan obavijestiti posnosioca.

Nadležni organ dužan je donijeti odluku, odnosno dati obavještenje u najkraćem roku, ali ne dužem od 30 dana i o tome pismeno obavijesti podnosioca.

Član 107

Skupština opštine će posebnom odlukom urediti način i postupak učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova.

Član 108

Za donošenje Statuta, programa razvoja Opštine, prostornih i urbanističkih planova, budžeta i opštih akata kojima se utvrđuju prava i obaveze građana sprovodi se javna rasprava.

Javna rasprava se sprovodi i povodom drugih akata kojima se odlučuje o pitanjima od značaja za lokalno stanovništvo u skladu sa posebnom odlukom skupštine.

VIII ODNOSI I SARADNJA

Odnos organa opštine i gradjana

Član 109

Organi Opštine obavezni su da obezbijede ostvarivanje prava i dužnosti lokalnog stanovništva na zakonit i efikasan način uz poštovanje ličnosti i dostojanstva građanina.

Lokalni funkcioneri i službenici u odnosu prema građaninu, obavezni su da se pridržavaju etičkog kodeksa utvrđenog za državne službenike i namještenike.

Za postupanje u upravnim stvarima organi lokalne uprave su obavezni da javno istaknu standarde postupanja u skladu sa zakonom i odlukom kojom se uređuje organizacija i rad organa lokalne uprave i javnih službi.

Član 110

U cilju stvaranja uslova za potpunije i efikasnije obavljanje poslova iz nadležnosti lokalne uprave, posebno u odnosu na ostvarivanje prava građana, organi lokalne uprave mogu organizovati rad u mjesnim zajednicama.

Poslove iz stava 1 ovog člana, način i mjesto njihovog vršenja odrediće glavni administrator.

Odnos organa opštine i nevladinih organizacija

Član 111

U cilju afirmisanja otvorenog i demokratskog društva organi lokalne samouprave saraduju sa nevladinim organizacijama.

U cilju ostvarivanja saradnje na način utvrđen zakonom, organi Opštine će obezbijediti da radne verzije, nacrti i predlozi opštih akata, planova i programa razvoja i izvještaja o radu organa i javnih službi blagovremeno učine dostupnim nevladinim organizacijama putem internet prezentacije, upoznavanjem sa sadržajem, uvidom u materijal kod nadležnog organa i na drugi način .

Član 112

Pored oblika saradnje utvrđenih zakonom predsjednik Skupštine opštine će omogućiti predstavniku nevladine organizacije učešće u radu Skupštine po određenom pitanju za koje nevladina organizacija iskaže interes, bez prava odlučivanja (prazna stolica).

Postupak i način učešća predstavnika nevladinih organizacija u radu Skupštine bliže će se urediti Poslovníkom o radu Skupštine .

Član 113

Predsjednik Skupštine opštine će najmanje jedan put godišnje organizovati radni sastanak predsjednika klubova odbornika i predstavnika nevladinih organizacija u cilju unapređenja dalje saradnje.

Predsjednik opštine će najmanje jedan put godišnje organizovati radni sastanak glavnog administratora, stariješina organa i javnih službi i predstavnika nevladinog sektora u cilju razmatranja dostignutog stepena i unapređenja dalje saradnje.

Odnos organa opštine i državnih organa i javnih službi

Član 114

Određbe Zakona o lokalnoj samoupravi kojima se uređuju pitanja odnosa organa lokalne samouprave i javnih službi i odnosa organa lokalne samouprave i državnih organa neposredno se primjenjuju.

Međuopštinska saradnja

Član 115

Opština ostvaruje saradnju sa drugim gradovima i opštinama u zemlji i inostranstvu u oblastima od zajedničkog interesa u skladu sa Ustavom i zakonom .

Odluku o saradnji iz stava 1. ovog člana donosi Skupština Opštine.

IX JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA

Član 116

Pored načina utvrđenih zakonom javnost i transparentnost rada organa Opštine i javnih službi obezbjeđuje se:

- slobodnim pristupom informacijama u skladu sa zakonom,
- informisanjem javnosti,
- objavljivanjem izvještaja organa Opštine i javnih službi u sredstvima javnog informisanja ili na drugi način,
- izdavanjem publikacija o radu organa iz njihovog djelokruga rada koji su od neposrednog interesa za građane.

Način i postupak ostvarivanja javnosti i transparentnost iz stava 1 ovog člana bliže se uređuje Poslovníkom o radu Skupštine.

Član 117

U cilju obezbjedjivanja javnosti i transparentnosti rada organa Opštine i javnih službi, predsjednik Opštine, predsjednik Skupštine i glavni administrator dužni su da, najmanje jedanput u tri mjeseca putem lokalnih medija ili na drugi pogodan način, informišu građane o aktivnostima organa u proteklom i planiranim aktivnostima u narednom periodu.

X SAVJET ZA RAZVOJ I ZAŠTITU LOKALNE SAMOUPRAVE

Član 118

Skupština osniva Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave radi ostvarivanja demokratskog uticaja građana na unapređenje lokalne samouprave .

Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave ima predsjednika i 4 člana , koji se biraju iz reda građana i stručnjaka u oblastima od značaja za lokalnu samoupravu .

Član 119

Za člana Savjeta ne mogu biti birani:

- poslanici i odbornici;
- lokalni funkcioneri, starješine organa lokalne uprave i rukovodioci javnih službi čiji je osnivač Opština:
- izabrana, imenovana i postavljena lica u Vladi Republike Crne Gore i organima državne uprave
- funkcioneri političkih stranaka (predsjednici stranaka, članovi predsjedništava, njihovi zamjenici, članovi izvršnih i glavnih odbora, kao i drugi stranački funkcioneri);
- osobe koje su pravosnažno osuđene za krivično djelo protiv službene dužnosti, bez obzira na izrečenu sankciju, ili su pravosnažno osuđene za neko drugo krivično djelo na kaznu zatvora u trajanju dužem od 6 (šest) mjeseci.

Član 120

Savjet ima pravo da državnim organima, organima lokalne samouprave i javnim službama podnosti predloge za unapređenje i razvoj lokalne samouprave, podizanje nivoa kvaliteta javnih usluga, zaštitu Ustavom i zakonom utvrđenih prava i dužnosti opštine i zaštitu sloboda i prava lokalnog stanovništva.

U izvršavanju svoje funkcije Savjet ima pravo da od državnih organa, organa Opštine i javnih službi čiji je osnivač Opština, traži informacije o pitanjima iz njihove nadležnosti.

Organi i službe iz stava 1 i 2 ovog člana dužni su da se izjasne o zahtjevima i predlozima Savjeta u primjerenom roku, a najduže u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva, predloga.

Član 121

Način izbora i rada Savjeta i druga pitanja od značaja za njegov rad bliže se uređuju odlukom o osnivanju Savjeta.